

УДК [339.9:005.336.6]:33.001.76(477)

ЛІГОНЕНКО Лариса, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки підприємництва КНТЕУ

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В МІЖДЕРЖАВНИХ РЕЙТИНГАХ

Узагальнено інформацію щодо рейтингових систем, які використовуються для порівняння інноваційності економік окремих країн. Ідентифіковано місце України в міждержавних порівняннях та фактори, що його обумовлюють. Визначені найбільш проблемні аспекти формування та реалізації інноваційного потенціалу України, які потребують першочергового вирішення на державному та на місцевому рівнях.

Ключові слова: інноваційність економіки, інноваційний розвиток, міжнародні рейтинги, рейтингова система, міждержавні порівняння, рейтингові оцінки.

У наукових і політичних колах України постійно обговорюються питання, пов'язані зі станом інноваційно-технологічної діяльності в контексті стратегічних напрямів розвитку національної економіки. Доведено, що конкурентоспроможною може бути країна, яка приділяє належну увагу своєму інноваційному розвитку, стимулює інноваційну активність та технологічні зрушення, ефективно використовує можливості транснаціональної та регіональної глобалізації (інтеграції).

Україна представлена в багатьох рейтингах впливових міжнародних організацій, які безпосередньо або частково пов'язані з оцінкою її конкурентоспроможності, інноваційно-технологічного стану [1; 2]. Беручи до уваги вагомість інноваційної складової розвитку в умовах переходу до економіки знань, вплив інноваційних чинників на конкурентоспроможність економіки, необхідно систематизувати основні підходи до стратифікації країн і визначення місця України у міждержавних порівняннях.

Метою статті є узагальнення інформації щодо рейтингових систем, які використовуються в міждержавних порівняннях інновацій-

ності; ідентифікація місця України та визначення факторів, що його обумовлюють, на основі вивчення методології оцінювання. Це дозволить у подальшому визначити пріоритетні напрями подолання слабких місць і прискорення інноваційного розвитку нашої держави, що є передумовою не лише підвищення її рейтингових оцінок, а й зростання інвестиційної привабливості.

Інноваційні процеси, їх передумови та наслідки, вплив на конкурентоспроможність економік окремих країн оцінюються різними організаціями та інститутами. Доцільно розглянути найбільш визнані підходи (рейтингові системи).

1. ГЛОБАЛЬНИЙ ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Висвітлення конкурентоспроможності окремих країн є одним із найважливіших напрямів діяльності щорічного Всесвітнього економічного форуму, що проводиться в Давосі (Швейцарія). Дослідження охоплює широке коло питань: виявлення і аналіз чинників найбільшого впливу на конкурентоспроможність, проведення порівняльного аналізу відповідних показників стосовно більшості країн світу, розробка рекомендацій щодо механізмів покращання конкурентоспроможності окремих країн і регіонів, а також надання узагальнених рекомендацій. Результати проведеного дослідження оприлюднюються у звіті *The Global Competitiveness Report* [3].

Рейтинг конкурентоспроможності визначається на основі методики обрахунку Глобального індексу конкурентоспроможності, яка була розроблена професором К. Сала-і-Мартіном у 2004 р. Для аналізу конкурентоспроможності економік світу використовуються загальнодоступні статистичні дані та результати опитування більше ніж 1300 незалежних експертів із різних країн і сфер діяльності (керівників компаній) за 12 групами показників, а саме: державні інститути, інфраструктура, макроекономічні умови, охорона здоров'я та початкова освіта, вища освіта та професійна підготовка, ефективність товарних ринків, ефективність ринку праці, розвиток фінансових ринків, технологічна готовність, обсяг ринку, рівень розвитку бізнесу, інновації.

Глобальний індекс конкурентоспроможності формується на основі розрахунку 12 підіндексів, згрупованих у три групи: базові умови розвитку, фактори-каталізатори (підвищувачі ефективності) та фактори інновацій та розвитку. Перелік оціночних параметрів та їх значущість у загальній оцінці представлено в *табл. 1*. Детальна інформація щодо оціночних показників та їх призначення наведена у звітах [3; 4].

Інформація щодо динаміки індексу глобальної конкурентоспроможності України в цілому й у розрізі складових рейтингу представлена в *табл. 2*.

Таблиця 1

Складові Глобального індексу конкурентоспроможності та їх значущість

Назва субіндексу (складника) та його параметри	Значущість, % у загальній оцінці та в межах субіндексу
БАЗОВІ ВИМОГИ	
1. Інститути	25
<i>А. Державні інститути:</i>	75
- права власності (права власності, захист прав інтелектуальної власності);	20
- етика і корупція, довіра політикам;	20
- тиск (незалежність судочинства, фаворитизм у процесі ухвалення рішень державними чиновниками);	20
- неефективність уряду (державні розтрата, тягар державного контролю, ефективність законодавчої бази, прозорість вироблення урядом політичного курсу);	20
- безпека (витрати бізнесу внаслідок тероризму, злочинності і насильницьких дій; організована злочинність; надійність поліції)	20
<i>Б. Приватні інститути:</i>	25
- корпоративна етика (етична поведінка компаній);	50
- підзвітність (міцність стандартів аудиту і звітності, ефективність корпоративних органів управління; захист інтересів міноритарних акціонерів)	50
2. Інфраструктура	25
<i>А. Загальна інфраструктура</i> (якість загальної інфраструктури)	50
<i>Б. Окремі інфраструктури</i> (якість доріг; якість залізничної інфраструктури; якість інфраструктури портів; якість інфраструктури повітряного сполучення; наявний пасажирооборот; якість електропостачання; телефонні лінії)	50
3. Макроекономічна стабільність (державний профіцит/дефіцит; національні заощадження; інфляція; спред процентної ставки; державний борг)	25
4. Здоров'я і початкова освіта	25
<i>А. Охорона здоров'я</i> (вплив малярії на бізнес; коефіцієнт захворюваності малярією; вплив туберкульозу на бізнес; коефіцієнт захворюваності туберкульозом; вплив ВІЧ/СНІД на бізнес; рівень розповсюдження ВІЧ; дитяча смертність; тривалість життя)	50
<i>Б. Початкова освіта</i> (якість початкової освіти; захворювання в початкових навчальних закладах; витрати на освіту)	50
ПІДСИЛЮВАЧІ ЕФЕКТИВНОСТІ	
5. Вища освіта і професійна підготовка	17
<i>А. Кількісне значення освіти</i> (зарахування до середніх навчальних закладів, зарахування до вищих навчальних закладів; витрати на освіту)	33
<i>Б. Якість освіти</i> (якість системи освіти; якість навчання математичним і природним наукам; якість управління в школах; доступ до мережі Інтернет у школах)	33
<i>В. Навчання без відриву від виробництва</i> (наявність спеціалізованих послуг у сфері досліджень і професійної підготовки; рівень професійної підготовки персоналу)	33

Назва субіндексу (складника) та його параметри	Значущість, % у загальній оцінці та в межах субіндексу
6. Ефективність товарного ринку	17
<i>А. Конкуренція:</i>	67
- внутрішня конкуренція (інтенсивність внутрішньої конкуренції; рівень домінування на ринку; ефективність антимонопольної політики; об'єкт і ефект оподаткування; загальна норма оподаткування, кількість процедур, необхідних для відкриття бізнесу; час, необхідний для відкриття бізнесу; витрати на проведення антимонопольної політики);	50
- зовнішня конкуренція (існування торгових бар'єрів; торгово-зважена тарифна ставка; обсяг іноземної власності; вплив норм щодо здійснення прямих іноземних інвестицій на бізнес; тягар митних процедур; відсоток імпорту у ВВП)	50
<i>Б. Якість характеристик попиту</i> (рівень орієнтації на споживача; вимогливість покупця)	33
7. Ефективність ринку праці	17
<i>А. Гнучкість</i> (співпраця у відносинах між працівниками і працедавцями; гнучкість визначення заробітної плати; непрямі витрати на робочу силу; стабільність зайнятості; практика найму і звільнення; обсяг і ефективність оподаткування; загальна норма оподаткування; витрати на звільнення)	50
<i>Б. Ефективне використання талантів</i> (оплата праці і продуктивність; довіра професійному менеджменту; частка жінок у трудових ресурсах)	50
8. Розвиненість фінансового ринку	17
<i>А. Ефективність</i> (розвиненість фінансового ринку; фінансування за допомогою національного фондового ринку; доступність кредитів; доступність венчурного капіталу; обмеження потоків капіталу; надійність захисту інвесторів)	50
<i>Б. Кредитоспроможність і довіра</i> (стійкість банків; регулювання фондових бірж; індекс юридичних прав)	50
9. Технологічний рівень (доступність останніх технологій; освоєння технологій на рівні компаній; законодавство щодо інформаційно-комунікаційних технологій; прямі іноземні інвестиції і передача технологій; користувачі мобільних телефонів; користувачі Інтернету; персональні комп'ютери; користувачі ширококутного Інтернету)	17
10. Розмір ринку (індекс розміру внутрішнього ринку; індекс розміру зовнішнього ринку)	17
ІННОВАЦІЇ ТА РОЗВИТОК	
11. Конкурентоспроможність бізнесу	50
<i>А. Бізнес-мережі і допоміжні галузі</i> (кількість внутрішніх постачальників; якість внутрішніх постачальників; стан розвитку бізнес-кластерів)	50
<i>Б. Складність операцій і стратегій компанії</i> (характер конкурентної переваги; ширина ланцюжка доданої вартості; контроль міжнародного розповсюдження; складність виробничих процесів; рівень маркетингу; готовність делегувати повноваження; довіра професійному менеджменту)	50
12. Інновації (інноваційний потенціал; якість науково-дослідних інститутів; витрати компаній на наукові дослідження і розробки; співпраця між університетами і промисловістю у сфері наукових досліджень; закупівлі державою високотехнологічної продукції; наявність учених і інженерів; кількість патентів на корисні моделі; захист прав інтелектуальної власності)	50

Таблиця 2

Результати України в рейтингу оцінки Глобального індексу конкурентоспроможності у 2007–2012 рр.

Складові індексу	2007–2008		2009–2010		2011–2012	
	рейтинг	бал	рейтинг	бал	рейтинг	бал
Глобальний індекс конкурентоспроможності	73	3.98	82	3.96	82	4.00
Базові вимоги	90	4.06	94	3.96	98	4.18
<i>1. Державні та приватні інституції</i>	115	3.12	120	3.10	131	2.98
<i>2. Інфраструктура</i>	77	3.09	78	3.39	71	3.87
<i>3. Макроекономічна стабільність</i>	82	4.67	106	3.96	112	4.21
<i>4. Охорона здоров'я та початкова освіта</i>	74	3.57	68	5.41	74	5.64
Підсилювачі ефективності	66	3.93	68	4.05	74	4.00
<i>5. Вища освіта й професійна підготовка</i>	53	4.20	46	4.38	51	4.58
<i>6. Ефективність ринку товарів</i>	101	3.74	109	3.74	129	3.58
<i>7. Ефективність ринку праці</i>	65	4.30	49	4.57	61	4.44
<i>8. Рівень розвитку фінансового ринку</i>	85	3.96	106	3.56	116	3.39
<i>9. Оснащення новітніми технологіями</i>	93	2.75	80	3.37	82	3.47
<i>10. Розмір ринку</i>	26	4.67	29	4.67	38	4.54
Фактори інновацій та розвитку	75	3.52	80	3.42	93	3.29
<i>11. Рівень розвитку бізнесу</i>	81	3.83	91	3.63	103	3.48
<i>12. Інновації</i>	65	3.22	62	3.21	74	3.11

За результатами оцінювання Глобального індексу конкурентоспроможності за 2011–2012 рр. Україна посіла 82 місце серед 142 країн із індексом конкурентоспроможності 4.0, в тому числі в розрізі складових оцінки:

- базові вимоги: 98 місце, індекс 4.18;
- підсилювачі ефективності – 74 місце, індекс 4.00;
- фактори розвитку та інноваційного потенціалу – 93 місце, індекс 3.29.

Найнижчу оцінку отримала третя складова – насамперед, за рахунок негативної оцінки рівня розвитку бізнесу. Інноваційні фактори розвитку, які характеризують безпосередньо інноваційний потенціал і ступінь його реалізації, отримали оцінку вищу за середньорейтингову, зокрема: вища, середня та професійна освіта – 46 місце; інновації – 63 місце; інфраструктура – 68 місце.

Більш низьку, ніж загальнорейтингова, оцінку має складова технологічної готовності – 82 місце, яка оцінює доступність останніх

технологій; освоєння технологій на рівні компаній; стан законодавства щодо інформаційно-комунікаційних технологій; прямі іноземні інвестиції і передачу технологій; динаміку користувачів мобільних телефонів, Інтернету, персональних комп'ютерів, доступу до широкосмислового Інтернету.

Порівняно з попереднім звітом (за 2010–2011 рр.) Україна покращила свій рейтинг на 7 позицій (89 місце), але слід зазначити, що у попередні роки оцінка стану конкурентоспроможності її економіки світовим товариством була суттєво вищою, наприклад, у 2008–2009 рр. вона посідала 72 місце.

Найкращий результат серед складових індексу конкурентоспроможності України має субіндекс оцінки макроекономічного середовища, який зріс у порівнянні зі звітом за 2009–2010 рр. на 0.25 бала. Позитивні результати зафіксовано також у сфері охорони здоров'я та початкової освіти (+0.23 бала), вищої освіти й професійної підготовки (+0.2 бала), оснащення новітніми технологіями (+0.1 бал). На жаль, за іншими складовими рейтингу оцінки погіршилися.

У контексті дослідження слід звернути увагу на погіршення в розрізі складових індексу "інновації" (у порівнянні зі звітом 2010–2011 рр.):

- інноваційна спроможність – 37 місце проти 32;
- якість науково-дослідних інститутів – 68 місце проти 56;
- взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері досліджень і розвитку – 72 місце проти 64;
- державні закупівлі новітніх технологій і продукції – 112 місце проти 85.

У першу п'ятірку лідерів рейтингу увійшли Швейцарія (індекс конкурентоспроможності 5.74), Сінгапур (5.63), Швеція (5.61), Фінляндія (5.47) та США (5.43). Серед пострадянських країн у рейтингу представлені такі держави: Росія – 66 місце (індекс конкурентоспроможності – 4.21), Грузія – 88 (3.95), Вірменія – 92 (3.89), Молдова – 93 (3.86).

2. ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ІНСТИТУТУ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ

Міжнародний інститут розвитку менеджменту (International Institute of Management Development, IMD) – неприбуткова навчально-дослідницька структура. Утворений у 1990 р. шляхом злиття двох незалежних дослідницького і навчального центрів менеджменту: ІМІ (Женева, 1946) та ІМЕДЕ (Лозанна, 1957). Міжнародний інститут розвитку менеджменту готує досвідчених спеціалістів з економіки: щорічно випускає понад 8 тис. слухачів майже 100 національностей. Крім навчальної роботи інститут проводить власні економічні дослідження, зокрема останні 20 років готує звіт "IMD World Competitiveness Yearbook", в якому оцінює індекс та рейтинг конкурентоспроможності окремих країн світу [5].

Рейтинг конкурентоспроможності країн відображає здатність національних систем управління створити сприятливі умови і конкурентоздатне середовище для об'єктів підприємницької діяльності. Об'єктами оцінювання є 4 групи показників (які, у свою чергу, оцінюються за 5 субфакторами), зокрема:

економічні показники (78 критеріїв) оцінюють досягнення країни у розвитку внутрішньої економіки, міжнародної торгівлі, залученні міжнародних інвестицій, забезпеченості зайнятості населення, а також стан державних фінансів;

ефективність уряду (урядової політики) (71 критерій) оцінюється за такими напрямками: державні фінанси, податково-бюджетна політика, інституційні рамки, бізнес-законодавство;

ефективність бізнесу (68 критеріїв). Ця група показників оцінює ступінь стимулювання національним середовищем підприємств до роботи в інноваційній та іншій господарській діяльності, оцінюючи їхні досягнення за показниками: продуктивності та ефективності (в розрізі секторів економіки – сільське господарство, промисловість, сфера послуг), оплати праці, залучення іноземної робочої сили, розвитку фондового ринку та доступу до нього інвесторів;

інфраструктура (114 критеріїв). Її розвиток оцінюється в розрізі параметрів базової, наукової, медичної інфраструктури та стану навколишнього середовища, освітньої інфраструктури та захисту авторських прав.

Показники, що визначають передумови інноваційності економіки, містяться в підгрупі "Інфраструктура" та представлені двома напрямками:

наукова інфраструктура: загальні витрати на дослідження та розробки на душу населення (доларів США), витрати на дослідження та розробки персоналу в бізнесі; витрати на дослідження та розробки персоналу в бізнесі на душу населення; кількість присуджених Нобелівських премій;

освітня інфраструктура: загальний обсяг державних витрат на освіту на душу населення; студентська мобільність (за межі країни).

Результати реалізації передумов інноваційності опосередковано оцінюються за такими показниками, як: рівень продуктивності праці, експорт та імпорт товарів та послуг у розрізі секторів економіки (промисловість, сільське господарство, послуги).

Усього для вимірювання конкурентоспроможності застосовують 314 критеріїв, із них 128 – статистичні індикатори, які надають міжнародні й національні статистичні організації та офіси партнерів із 57 країн; 73 критеріїв носять ознайомчий характер та не використовуються для розрахунків; для оцінки решти 113 критеріїв потрібні дані щорічного спеціального обстеження 4 тис. респондентів із різних країн

(у 2011 р. було опитано 4935 керівників, у середньому 84 особи на одну країну). Вимогою до респондентів є проживання в цій країні впродовж періоду оцінювання.

У 2011 р. за рейтингом Міжнародного інституту розвитку менеджменту Україна посіла 57 місце серед 59 оцінюваних країн із індексом конкурентоспроможності 51.454 (максимальне значення дорівнює 100). Порівняно з 2010 р. її позиція залишалася незмінною. Лідерами рейтингу є: Гонконг, США, Сінгапур; серед Європейських країн – Швеція, серед країн СНД – Казахстан (36 місце). Російська Федерація піднялася з 51 на 49 місце. Детальна інформація щодо динаміки індексу конкурентоспроможності України в розрізі складових цього рейтингу представлена в *табл. 3*.

Таблиця 3

Місце України в рейтингу Міжнародного інституту розвитку менеджменту в 2007–2011 рр. [6]

Показники	2007	2008	2009	2010	2011
Загальна оцінка, у т.ч. за складовими:	46	54	56	57	57
- економічні показники	43	50	55	55	45
- ефективність уряду	48	52	56	56	58
- ефективність бізнесу	46	52	53	54	55
- інфраструктура	47	46	48	41	48

Необхідно звернути увагу, що за останні 5 років аналітики Міжнародного інституту розвитку менеджменту все більш негативно оцінюють ситуацію, яка склалася в Україні, про що свідчить погіршення її рейтингу (на 11 позицій за 5 років). Особливо суттєве погіршення спостерігається за складовими "ефективність уряду" та "ефективність бізнесу". Стабільно більш високу, ніж загальна рейтингова оцінка, має складова інфраструктури, серед якої найвищі оцінки отримав стан освітньої (33 місце) та наукової інфраструктури (43 місце). На жаль, позитивні зрушення 2010 р. (зростання оцінок на 10 позицій) закріпити не вдалося.

3. ІНДЕКС ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Індекс економіки знань – комплексний показник, що характеризує рівень розвитку економіки, заснованої на знаннях, у країнах і регіонах світу – розроблюється групою Світового банку в рамках спеціальної програми "Знання для розвитку" для оцінки здатності країн створювати, приймати і поширювати знання [7]. Передбачається, що Індекс повинен використовуватися державами для аналізу проблемних моментів у їх політиці та вимірювання готовності країни до переходу на модель розвитку, засновану на знаннях.

В основі розрахунку Індексу лежить запропонована Світовим банком "Методологія оцінки знань", яка містить комплекс зі 109 структурних і якісних показників, об'єднаних у чотири основні групи (часткові індекси).

Індекс економічного та інституційного режиму – оцінює умови, в яких розвиваються економіка і суспільство в цілому. Об'єктами оцінювання є: економічне і правове середовище, якість регулювання, розвиток бізнесу і приватної ініціативи, здатність суспільства та його інститутів до ефективного використання існуючих і створення нових знань.

Індекс освіти – оцінює рівень освіченості населення та наявність у нього стійких навичок створення, розповсюдження і використання знань; містить показники грамотності дорослого населення, співвідношення осіб, що навчаються (студентів і школярів) до кількості осіб відповідного віку, а також низки інших показників.

Індекс інновацій – оцінює стан розвитку національної інноваційної системи щодо готовності до сприйняття і адаптації глобальних знань для місцевих потреб, а також спроможності до створення нових знань і заснованих на них нових технологій. Ураховує кількість наукових працівників, зайнятих у сфері НДДКР; кількість зареєстрованих патентів, кількість і тираж наукових журналів та ін.

Індекс інформаційних і комунікаційних технологій – оцінює рівень розвитку інформаційної та комунікаційної інфраструктури, яка сприяє ефективному розповсюдженню та обробці інформації. Ураховує наявність мобільних телефонів, комп'ютерів, телебачення, газет на 1000 осіб, кількість користувачів Інтернету та доступність інтернет-комунікацій, наявність електронного уряду (ступінь надання електронних послуг державними інституціями), масштаби використання Інтернету в бізнесі, витрати на інформаційно-комунікаційні технології (у % до ВВП) та ін.

Методологія оцінки знань передбачає розрахунок двох зведених індексів:

- *індекс економіки знань* – комплексний показник для оцінки ефективності використання країною знань з метою її економічного та суспільного розвитку. Характеризує рівень розвитку тієї чи іншої країни або регіону по відношенню до економіки знань. Обчислюється як середнє значення з чотирьох індексів – індексу економічного та інституційного режиму, індексу освіти, індексу інновацій та індексу інформаційних технологій і комунікацій.
- *індекс знань* – комплексний економічний показник для оцінки здатності країни створювати, приймати і поширювати знання. Характеризує потенціал тієї чи іншої країни або регіону по відношенню до економіки знань. Обраховується як середня величина трьох з індексів – індексу освіти, індексу інновацій та індексу інформаційних технологій і комунікацій.

За кожною групою показників і за зведеними індексами країнам виставляється оцінка у балах – від 1 до 10. Чим вищий бал, тим вище оцінюються досягнення або готовність країни.

Динаміка зведених індексів економіки знань та їх складових по Україні у порівнянні з середньоєвропейськими та середньосвітовими показниками за 1995, 2000 та 2009 рр. [7] представлена в таблиці 4.

Таблиця 4

Динаміка індексу економіки знань та його складових по Україні, середньоєвропейські та середньосвітові показники за 1995–2009 рр.

Регіон (країна)	Роки	Зведені індекси		Часткові індекси (субіндекси)			
		індекс економіки знань	індекс знань	економічний та інституційний режим	інновації	освіта	інформаційно-комунікаційні технології
Україна	2009	6.0	6.58	4.27	5.83	8.15	5.77
	2000	5.63	6.43	3.21	6.35	8.19	4.75
	1995	5.97	6.89	3.18	6.10	8.26	6.32
Східна Європа	2009	8.76	8.78	8.71	9.27	8.29	8.78
	2000	8.97	8.95	9.05	9.33	8.51	9.00
	1995	8.95	9.04	8.69	9.21	8.66	9.25
Світ	2009	5.95	6.19	5.21	8.11	4.24	6.22
	2000	6.24	6.56	5.26	8.12	4.47	7.10
	1995	6.35	6.86	4.84	8.20	4.85	7.52

За останнім дослідженням, проведеним у 2009 р., індекс економіки знань України вперше став вищим за середньосвітовий (відповідно 6.0 та 5.95). Водночас він нижчий за середньоєвропейський (відповідно 6.0 та 8.76), хоча існуючий розрив має тенденцію до скорочення.

Аналіз динаміки значень зведених індексів свідчить, що впродовж 1995–2009 рр. індекс економіки знань України істотно не змінився (збільшився тільки на 0.03). Незважаючи на незначний рівень позитивних зрушень, потрібно зауважити, що це відбулося в умовах, коли європейський індекс погіршився на 0.19 бала, а середньосвітовий на 0.4.

У процесі аналізу складових індексу знань виявлено, що найнижчу оцінку має впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (5.77 бала), при стабільно високій оцінці рівня освіти (8.15 бала). Значення індексу економіки знань суттєво нижче за індекс знань за рахунок негативної оцінки економічного режиму стимулювання знань, рівень якого отримав лише 4.27 бала.

Усі складові індексу знань мають тенденцію до зменшення в порівнянні не лише з 2000 р., а й із 1995 р. Так, оцінка інноваційності економіки скоротилася з 6.1 до 5.83; освіти – з 8.26 до 8.15; інформаційно-комунікаційних технологій – з 6.32 до 5.77 балів. Тобто зростання індексу економіки знань відбулося не за рахунок власних досягнень, а з урахуванням динаміки оцінок інших країн (визначенню

рейтингу передую процедура нормування оцінок). Отже, зростання індексу економіки знань відбулося головним чином за рахунок підвищення значення індексу економічного стимулювання, який збільшився з 3.18 до 4.27 балів.

4. ГЛОБАЛЬНИЙ ІНДЕКС ІННОВАЦІЙ

Глобальний індекс інновацій обчислюється з 2007 р. INSEAD Business School у співпраці з Alcatel-Lucent, компанією Booz, Конфедерацією індійської промисловості і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (спеціалізована установа ООН). Доцільність проведення цього спеціалізованого глобального дослідження обумовлена визнанням ключової ролі інновацій як рушійної сили економічного зростання і процвітання. При розрахунку цього індексу використовується широкий перелік оціночних показників. Глобальний індекс інновацій визнано цінним інструментом для полегшення державно-приватного діалогу, в якому політики, лідери бізнесу та інші зацікавлені сторони на постійній основі можуть оцінювати стан і прогрес у впровадженні інновацій.

Останнє дослідження за 2011 р. [8] охоплює 125 країн, на які припадає 93.2 % світового населення і 98.0 % валового внутрішнього продукту у світі. Україна посідає 60 місце в рейтингу інновацій серед 125 країн, отримавши індекс – 35.01 (за 100-бальною шкалою). Це суттєво краще, ніж у попередні роки: 2009 р. – 79 місце, 2010 р. – 61 місце. Для порівняння: лідерами рейтингу є такі країни (у дужках наведено індекс інноваційності): Швейцарія (63.82); Швеція (62.12); Сінгапур (59.04), Гонконг (58.8), Фінляндія (57.5); Німеччина (56.96), США (56.57). Російська Федерація у 2011 р. посіла 56 місце, її індекс інновацій становить 35.85.

Глобальний індекс інновацій спирається на два субіндекси: індекс входу інновацій (тобто передумов) та індекс виходу інновацій (їх результатів).

При обчисленні *індексу входу інновацій* враховують такі елементи національних економік, які дозволяють здійснювати інноваційну діяльність: установи; людський капітал і наукові дослідження; інфраструктура; привабливість ринку; привабливість (готовність) бізнесу. *Індекс виходу інновацій* відображає наукові та творчі результати.

Кожна із семи груп факторів оцінюється за допомогою певного переліку оціночних показників. Фактор оцінюється як їх середньозважена оцінка. Вхідний субіндекс розраховується як середнє арифметичне перших п'яти груп факторів; вихідний – як середнє арифметичне балів за останні дві групи факторів. У цілому глобальний індекс інновацій обраховується як середнє арифметичне значень вхідного та вихідного субіндексів. Крім того обчислюється індекс ефективності інновацій, який являє собою відношення вихідного субіндексу до вхідного.

Інформація щодо значення окремих субіндексів України відповідно до звіту 2011 р. представлена на рисунку.

ВХІДНИЙ СУБІНДЕКС ІННОВАЦІЙ

1. ІНСТИТУТИ (103)	Політичне середовище (103): <ul style="list-style-type: none"> політична стабільність (75) ефективність уряду (110) свобода преси (94) 	3. ІНФРАСТРУКТУРА (101)	Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) (62): <ul style="list-style-type: none"> доступ до ІКТ (53) використання ІКТ (81) урядовий онлайн-сервіс (58) онлайн-участь (47) 	5. ПРИВАБЛИВІСТЬ БІЗНЕСУ (45)	Знання працівників (51): <ul style="list-style-type: none"> персонал, спроможний до інновацій (35) підвищення кваліфікації персоналу на підприємствах (69) частка бізнесу у валових витратах на дослідження та розробки (25) валові внутрішні витрати на науку та розвиток фінансуються за рахунок бізнесу (46)
	Регуляторне середовище (107): <ul style="list-style-type: none"> якість регулювання (101) верховенство закону (73) напруженість роботи (81) 		Енергія (109): <ul style="list-style-type: none"> вироблення електроенергії (48) споживання електроенергії (51) ВВП на одиницю використаної енергії (100) часова відновлюваність енергії (100) 		Інноваційні зв'язки (69): <ul style="list-style-type: none"> дослідницькі університети (65) стан розвитку кластерів (104) валові внутрішні витрати на науку та розвиток фінансуються за кордоном (10) співні підприємства / угоди співробітничальників (59) поземні інноваційні інвесторат (42)
	Бізнес-середовище (85): <ul style="list-style-type: none"> започаткування бізнесу (50) вартість бізнесу (107) загальна ставка по данку (40) 		Загальна інфраструктура (106): <ul style="list-style-type: none"> торговельна і транспортна інфраструктура (72) капітальні інвестиції на односторонньому основі фондів (97) сальдо "екологічної" наслідок "потужності" (73) 		Поглиблення знань (20): <ul style="list-style-type: none"> розрахунок ліцензійної плати (14) комунікаційні і комунікаційні послуги (76) вхідні грошові потоки приватних інноваційних стартапів (33)
2. ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ І ДОСЛІДЖЕННЯ (15)	Освіта (17): <ul style="list-style-type: none"> витрати на освіту (17) державні витрати на освіту одного учня (38) тривалість навчання (31) співвідношення "учень-вчитель" (39) 	4. ПРИВАБЛИВІСТЬ РИНКУ (64)	Кредитування (57): <ul style="list-style-type: none"> захищеність кредиторів (7) доступність кредитної інформації (89) внутрішні кредитні привабливості сектору (33) зокрема: зобов'язання в ВВП (49) 	6. НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (40)	Створення знань (22): <ul style="list-style-type: none"> патентні заявки, подані у національній відомстві (13) патентні заявки, подані на міжнародному рівні (РСТ) (40) подання заявок на користь моделі (національній) (1) наукові й технічні журнали (51)
	Вища освіта (6): <ul style="list-style-type: none"> частка студентів до населення (82) аспіранти до випускників ВНЗ (7) частка інженерно-технічних випускників ВНЗ (69) частка іноземних студентів (104) рівень мобільності студентів (60) 		Інвестиції (84): <ul style="list-style-type: none"> захищеність інвесторів (86) рівновага капіталізації (80) загальна вартість акцій в обігу (на рівневі) (84) 		Узагальнення знань (84): <ul style="list-style-type: none"> темпи зростання ВВП на одного зайнятого (45) інтенсивність розвитку нового бізнесу (70) витрати на програмне забезпечення (29)
	Дослідження та розробки (59): <ul style="list-style-type: none"> дослідники (39) валові витрати на дослідження і розробки (36) якість науково-дослідних установ (64) 		Торговля і конкуренція (47): <ul style="list-style-type: none"> рівень тарифного регулювання (63) обмеження щодо доступу до ринку (29) імпорт товарів і послуг (43) експорт товарів і послуг (44) інтенсивність конкуренції (110) 		Поширення знань (52): <ul style="list-style-type: none"> розрахунок надходження ліцензійної плати (29) висока технологічний експорт (-) експорт комп'ютерів та засобів зв'язку (72) входні грошові потоки приватних інноваційних стартапів (75)
7. ТВОРЧИ РЕЗУЛЬТАТИ (70)	Створення нових матеріальних активів (82): <ul style="list-style-type: none"> реєстрація товарних знаків у національних відомствах (22) реєстрація товарних знаків через Мадридську систему (22) використання ІКТ у створенні нових продуктів і послуг (89) використання ІКТ у створенні нових моделей бізнесу (88) 	Створення товарів послуг (59): <ul style="list-style-type: none"> відношення і культура (47) виробництво національних художніх фільмів (76) щоденний тираж газет (26) експорт товарів творчої сфери (75) експорт послуг творчої сфери (18) 			

ВИХІДНИЙ СУБІНДЕКС ІННОВАЦІЙ

6. НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (40)	Створення знань (22): <ul style="list-style-type: none"> патентні заявки, подані у національній відомстві (13) патентні заявки, подані на міжнародному рівні (РСТ) (40) подання заявок на користь моделі (національній) (1) наукові й технічні журнали (51)
	Узагальнення знань (84): <ul style="list-style-type: none"> темпи зростання ВВП на одного зайнятого (45) інтенсивність розвитку нового бізнесу (70) витрати на програмне забезпечення (29)
7. ТВОРЧИ РЕЗУЛЬТАТИ (70)	Створення нових матеріальних активів (82): <ul style="list-style-type: none"> реєстрація товарних знаків у національних відомствах (22) реєстрація товарних знаків через Мадридську систему (22) використання ІКТ у створенні нових продуктів і послуг (89) використання ІКТ у створенні нових моделей бізнесу (88)
	Створення товарів послуг (59): <ul style="list-style-type: none"> відношення і культура (47) виробництво національних художніх фільмів (76) щоденний тираж газет (26) експорт товарів творчої сфери (75) експорт послуг творчої сфери (18)

Оцінка України в розрізі складових глобального індексу інновацій за 2011 р.

Як свідчить наведена інформація, до сильних сторін України належить: вища освіта – 6 місце, загальна освіта – 17 місце; поглинання знань (бізнес-структурами) – 20 місце, створення знань (нематеріальних активів) – 22 місце. Найбільш слабкими складовими національної економіки, які гальмують впровадження та поширення інновацій, визнані: регуляторне середовище – 107 місце, вартість бізнесу – 107 місце, стан розвитку кластерів (тобто інтеграційні зв'язки освіти-науки-виробництва) – 104 місце.

У складових індексу, за якими Україна отримала високі оцінки, найбільш проблемними є такі аспекти:

"Людський капітал та дослідження" – частка іноземних студентів серед іноземних громадян, що зареєстровані (індекс 2.65); залучення до аспірантури випускників ВНЗ (індекс 10.81); рівень мобільності студентів (індекс 11.18);

"Дослідження та розробки" – кількість дослідників на мільйон осіб (індекс 12.86); валові витрати на дослідження та розробки (індекс 17.09);

"Привабливість (готовність) бізнесу" – підвищення кваліфікації персоналу на підприємствах (індекс 25.1); фінансування досліджень та розробок бізнес-структурами (індекс 35.1);

"Наукові результати" – узагальнення знань (84 місце), вихідні грошові потоки прямих іноземних інвестицій (75 місце);

"Творчі результати" – використання інформаційно-комунікаційних технологій (89 місце).

Отже, необхідно звернути першочергову увагу на подолання відставання в цих аспектах формування та реалізації інноваційного потенціалу України.

5. МІЖНАРОДНИЙ ІНДЕКС ПРАВ ВЛАСНОСТІ

Міжнародний індекс прав власності використовується для міждержавного порівняння рівня захищеності прав власності. Оцінюється в розрізі трьох найважливіших складових:

- правове та політичне середовище;
- захист прав власності;
- захист інтелектуальної власності [9].

При складанні враховуються 10 компонентів оцінки: незалежність судової влади, довіра бізнесу до судів, політична стабільність, корупція, законодавча захищеність приватної власності, зручність реєстрації і перереєстрації власності (кількість і тривалість процедур), доступність кредитів, захист прав інтелектуальної власності, чинність патентів, поширеність "піратства", захищеність авторських прав і торгових марок. Також урахується індекс конкурентоспроможності

Всесвітнього економічного форуму, дослідження Всесвітнього банку, Індекс поширеності корупції.

2011 року Україна посіла 117 місце серед 129 країн; її індекс становив – 4.0 (за 10-баловою шкалою). У розрізі складових індексу оцінки України є такими: правове та політичне середовище – 3.5; права власності – 4.4; захист інтелектуальної власності – 4.2 бала (табл. 5).

Таблиця 5

Динаміка міжнародного рейтингу захисту прав власності та його складових по Україні за 2007–2011 рр.

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Міжнародний індекс прав власності	4.2	4.2	4.3	4.1	4.0
у т.ч. у розрізі складових:					
• правове та політичне середовище	3.6	3.5	3.7	3.7	3.5
• захист прав власності	4.6	4.6	4.7	4.8	4.4
• захист інтелектуальної власності	4.3	4.3	4.3	3.9	4.2

Отже, за останні п'ять років (крім 2009 р.) спостерігається стабільна тенденція до погіршення оцінок.

Найбільш високу оцінку традиційно отримує складова "Захист прав власності", але у 2011 р. її значення зменшилося на 0.4 бала. Водночас оцінки за складовою "Захист інтелектуальної власності" наближуються до рівня 2009 р., після стрімкого зниження оцінки у 2010 р., вони покращилися на 0.3 бала. Найнижчі оцінки, на жаль, має складова "Правове та політичне середовище" – у 2011 р. оцінка погіршилася на 0.2 бала. Таким чином, світове товариство позитивно оцінює низку реалізованих спеціальних заходів, орієнтованих на захист інтелектуальної власності, але політична криза та нестабільність обумовили погіршення загальної оцінки.

Лідерами рейтингу є Швеція (8.5), Фінляндія (8.5), Сінгапур (8.3); середньоевропейська оцінка становить 7.5; середньосвітова – 5.6. У розрізі складових у 2011 р. найвище оцінено за "Правове та політичне середовище" Фінляндії – 8.8; середньоевропейський рівень склав 7.7; середньосвітовий – 5.3. Ця ж країна виявилася найкращою і за двома іншими складовими рейтингу: "Захист прав власності" – 8.3 (що суттєво перевищує загальноєвропейську (7.2) та середньосвітову (6.2) оцінки), "Захист прав інтелектуальної власності" – 8.5 (середньоевропейська оцінка – 7.5, а середньосвітова – 5.4).

Міждержавне порівняння захищеності прав власності свідчить, що показники України суттєво нижчі не тільки за середньоевропейські, а й за середньосвітові. Отже, становище в Україні за параметрами, які входять до складу рейтингу, можна оцінити як катастрофічне.

6. РЕЙТИНГ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІТ-ІНДУСТРІЇ

Оцінювання країн проводиться журналом Economist Intelligence Unit, що із 1946 р. спеціалізується на дослідженнях із питань економіки та бізнесу, на замовлення Асоціації розробників програмного забезпечення – міжнародної асоціації, до якої входять 100 провідних ІТ-компаній світу.

Сильна ІТ-індустрія сьогодні визначає загальну конкурентоспроможність країни та якість життя в ній. Для підвищення конкурентоспроможності галузі необхідні такі фактори: наявність достатньої кількості кваліфікованих фахівців, розвинена культура інновацій, наявність технологічної інфраструктури світового класу, розвинений режим правового регулювання, що захищає інтелектуальну власність (патенти й авторські права), відкрита конкурентоспроможна економіка й збалансована державна підтримка галузі ІТ без перешкод для роботи ринкових механізмів. Прямий внесок потужної галузі ІТ у ВВП розвинених країн становить більше 5 %. Крім цього вона надає потужний імпульс усій економіці, допомагаючи підвищувати рівень продуктивності в усіх сферах [10].

Оцінювання відбувається за шістьма факторами, які обумовлюють створення сприятливих умов і підвищення конкурентоспроможності ІТ-індустрії: кількість кваліфікованих фахівців, культура інновацій, технологічна мережева інфраструктура, режим правового регулювання та захисту інтелектуальної власності, стан конкурентоспроможності економіки та державна підтримка в ІТ-сфері.

Найбільш важливими передумовами для розвитку ІТ визнаються: *інвестування в людей*. Залучення висококваліфікованих фахівців буде однією з найбільших проблем, з якою найближчим часом зіштовхнеться сфера ІТ;

доступ до широкосмугового Інтернету. Мережевий доступ сприяє становленню потужної ІТ-індустрії; без швидкого надійного й захищеного Інтернет-доступу технологічні компанії не зможуть ефективно співпрацювати з партнерами й розробниками, адже будуть не в змозі продавати свої послуги он-лайн.

правовий режим, що захищає права інтелектуальної власності, а також ефективно протидіє кіберзлочинам (піратству);

мобільність науково-дослідної сфери, розвиток університетів, які акумулюють найкращі таланти та стануть найкращим місцем для розвитку інноваційних технологій.

У 2011 р. Україна посіла 51 місце серед 66 країн. Індекс конкурентоспроможності її ІТ-індустрії оцінено в 28.9 бала (за 100-бальною шкалою). Лідери рейтингу: США – 80.5; Фінляндія – 72.0; Сінгапур – 69.8; Швеція – 69.4; Велика Британія – 68.1; Німеччина – 67.9.

Детальна інформація щодо оціночних показників та балів, отриманих Україною у 2009 та 2011 роках, представлена в *табл. 6*.

Таблиця 6

Оцінка України в рейтингу конкурентоспроможності ІТ-індустрії, бали

Назва категорії та оціночного показника	2009 р.	2011 р.
Бізнес-середовище: - політика іноземних інвестицій: державна політика щодо іноземного капіталу; культурна сприйнятливість до іноземного впливу; ризик експропріації; інвестиційний захист; - захист приватної власності: рівень гарантій та захисту прав приватної власності; - державне регулювання: рівень державного регулювання (переважно процедури ліцензування) при заснуванні нових приватних підприємств; - свобода конкуренції на внутрішніх ринках.	64 місце – 40.3 41.5 40.0 40.0 40.0	64 місце – 40.3 41.5 40.0 40.0 40.0
ІТ-інфраструктура: - інвестиції в ІТ: витрати ринку на комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення та ІТ-послуги; - кількість власників персональних комп'ютерів; - впровадження широкосмугового Інтернету; широкосмуговий зв'язок (XDSL, ISDN PRI, FWB, кабель, FTTx); - Інтернет-безпека (безпечні Інтернет-сервери); - впровадження мобільного зв'язку (контрактний).	45 місце – 20.4 7.2 21.0 13.4 0.5 57.3	45 місце – 22.2 6.0 24.1 20.1 0.6 52.0
Людський капітал: - вступ у ВНЗ (загальна кількість студентів у ВНЗ у відсотковому відношенні до загальної кількості осіб студентського віку); - вибір наукової діяльності: зарахування (вступ) до університетських наукових програм; - зайнятість в ІТ (у секторі високих технологій); - якість знань у сфері високих технологій: спроможність системи освіти підготувати фахівців у сфері високих технологій Із бізнес-навичками (управління проектами, розробка програм із користувацьким інтерфейсом, веб-аплікацій тощо).	39 місце – 37.6 57.3 3.1 2.8 40.0	41 місце – 37.0 52.0 3.0 2.7 40.0
Науково-дослідне середовище (дослідження і розробки): - державний науково-дослідний сектор: валові бюджетні витрати на науково-дослідний сектор; - приватний науково-дослідний сектор: валові витрати приватного капіталу на науково-дослідний сектор; - патенти: кількість нових вітчизняних патентних заявок у ІТ-сфері, поданих резидентами щороку; - роялті та ліцензійні платежі: надходження від роялті та ліцензійних платежів.	23 місце – 26.4 6.0 3.6 46.1 0.2	42 місце – 15.4 7.6 2.9 18.3 0.5
Захист інтелектуальної власності (ІВ): - захист інтелектуальної власності: повнота, прозорість законодавства у сфері ІВ, дотримання договорів; - дотримання прав ІВ: дотримання законодавства у сфері ІВ з боку урядових органів і судів; - електронний підпис: статус законодавства про електронний підпис; - захист даних і спам: статус конфіденційності даних і антиспам-закони; - кіберзлочинність: статус законів, пов'язаних із кіберзлочинністю.	48 місце – 49.5 40.0 50.0 80.0 20.0 80.0	52 місце – 51.5 40.0 50.0 80.0 40.0 80.0
Державна підтримка розвитку ІТ-індустрії: - доступ до інвестиційного капіталу: доступ до середньострокового фінансування для інвестицій із внутрішніх і зовнішніх джерел; - стратегія "електронний уряд": існування послідовної національної урядової стратегії "електронний уряд" - державні закупівлі в ІТ: державні витрати на ІТ-обладнання, програмне забезпечення і послуги; - нейтралітет (неупередженість) уряду у сфері високих технологій: неупереджена державна політика щодо розвитку ІТ-технологій чи індустрії.	65 місце – 31.0 20.0 7.0 40.0 40.0	63 місце – 34.5 40.0 3.3 40.0 40.0

Відносно високий результат має складова "Людський капітал" (41 місце) та "Науково-дослідне середовище" (42 місце), але викликає занепокоєння суттєве погіршення оцінок у порівнянні з 2009 р. (зниження позицій у рейтингу на 2 та 19 балів відповідно). Найгірші оцінки Україна отримала за складовою "Бізнес-середовище" (64 місце) та "Державна підтримка розвитку ІТ-індустрії" (65 місце).

У 2011 р. порівняно з 2009 р. спостерігається позитивна динаміка за 10 оцінками з 32, а саме: зростання валових бюджетних витрат на НДР на душу населення, покращання доступу до середньострокового фінансування інвестицій, збільшення кількості власників персональних комп'ютерів, впровадження Інтернету, реалізовані заходи щодо захисту даних. За більшістю складових оцінки не змінилися (12 показників) або погіршилися (10 показників). Найсуттєвіше погіршення спостерігається за складовими: патентування в ІТ-сфері (-28.2), кількість студентів у ВНЗ (-5.3), впровадження мережевого зв'язку (-5.3). Найнижчі оцінки Україна отримала за такими показниками: роялті та ліцензійні платежі (індекс 0.5), Інтернет-безпека (0.6), зайнятість у ІТ-секторі (2.7), валові витрати приватного капіталу на НДР (2.9), зарахування до аспірантури (3).

Таким чином, проведене дослідження шести рейтингових систем, що оцінюють (або враховують у процесі визначення інтегральних оцінок) інноваційність економік окремих країн світу, доводить, що стан справ щодо формування та реалізації інноваційного потенціалу та впровадження інновацій в Україні є вкрай незадовільним. Як правило, такі передумови інноваційного розвитку, як людський капітал, освіта, наука отримують відносно вищі оцінки (хоча і в цих царинах є проблемні аспекти, над подоланням яких треба наполегливо працювати). Стабільно більш низькі оцінки (які й обумовлюють загальний рейтинг країни) мають фактори політичного характеру, стан регуляторного середовища та інституційні передумови для інноваційного шляху розвитку. Найбільш проблемним питанням (беручи до уваги час на його розв'язання) є слабка зацікавленість українських бізнес-структур у впровадженні інновацій, наукових досліджень і розробок (як вітчизняних, так і зарубіжних), налагодженні та фінансуванні партнерських довготривалих зв'язків з освітою та наукою, фінансуванні підвищення кваліфікації виробничого (операційного) персоналу. Це свідчить про сировинну та торговельну орієнтацію, прагнення до "легких" грошей, високих, але короткострокових прибутків. Отже, першочерговим завданням є не тільки корекція нормативно-правового поля в бік сприйняття важливості інноваційного розвитку та створення необхідних передумов для цього, а й формування нового світогляду українських підприємців, власників і топ-менеджерів, ядром якого повинно бути усвідомлення потреби в інноваціях та технологічному розвитку, сприйняття неможливості іншого шляху розвитку бізнесу та довгострокової конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Україна* в міжнародних рейтингах: шокуючі дані [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ia-prometei.org.ua/?p=522>.
2. *Україна* в міжнародних рейтингах : аналітична записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=49594.
3. *The Global Competitiveness Report 2011–2012* [Електронний ресурс]. — Way of access : <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2011-2012>.
4. *Назустріч економічному зростанню та процвітання: Звіт про конкурентоспроможність України 2010* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.feg.org.ua/docs/Competitiveness_report_2010_ua.pdf.
5. *The World Competitiveness Scoreboard 2011* [Електронний ресурс]. — Way of access : <http://www.imd.org/research/publications/wcy/upload/scoreboard.pdf>.
6. *The IMD World Competitiveness Yearbook* [Електронний ресурс]. — Way of access : http://www.imd.org/research/publications/wcy/wcy_book.cfm.
7. *KEI and KI Indexes (KAM 2009)* [Електронний ресурс]. — Way of access : http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page5.asp.
8. *Global Innovation Index 2011* [Електронний ресурс]. — Way of access : <http://www.globalinnovationindex.org/gii>.
9. *International Property Right Index 2011* REPOR [Електронний ресурс]. — Way of access : http://www.internationalpropertyrightsindex.org/ATR_2011%20INDEX_Web.pdf.
10. *IT Industry Competitiveness Index 2011* [Електронний ресурс]. — Way of access : www.bsa.org/globalindex.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2012.

Лигоненко Л. Оценка инновационности экономики Украины в межгосударственных рейтингах. Обобщена информация о рейтинговых системах, которые используются для сравнения инновационности экономик отдельных стран. Идентифицировано место Украины в межгосударственных сравнениях и факторы, что его обуславливают. Определены наиболее проблемные аспекты формирования и реализации инновационного потенциала Украины, которые требуют первоочередного решения на государственном и местном уровне.

Ключевые слова: инновационность экономики, инновационное развитие, международные рейтинги, рейтинговая система, межгосударственные сравнения, рейтинговые оценки.

Ligonenko L. Evaluation of innovativeness of Ukraine's economy in international ratings. Information about the rating systems that are used to compare the innovativeness of economies of individual countries has been summarized. The place of Ukraine in inter-state comparisons and the factors that cause it have been identified. The most problematic aspects of the formation and implementation of innovative potential of Ukraine, which require priority decisions at the state and local level have been identified

Key words: innovativeness of economy, innovative development, inter-state ratings, rating system, inter-state comparisons, ratings.